

เครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA/PMQA ๔.๐)

โดย นางสาวธัญญลักษณ์ ชัยวรพล
นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเครื่องมือการบริหารจัดการกรมพัฒนาที่ดิน
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการบริหารจัดการหน่วยงาน ยกกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งในระดับหน่วยงานและกรม

โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๐ กำหนดให้มีการปรับปรุงการทำงาน และปรับเปลี่ยน เพื่อยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานราชการให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่าหลักมาตรฐานสากล โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นหลักการบริหารราชการที่ได้มีการตราขึ้นเป็นกฎหมาย ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๓/๑ และต่อมาได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้น

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) เป็นกรอบการบริการจัดการองค์การที่สำนักงาน กพร. ได้ส่งเสริม และสนับสนุนให้ส่วนราชการนำไปใช้ประเมินองค์การด้วยตนเอง ที่ครอบคลุมภาพรวมในทุกมิติ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล โดยมุ่งให้หน่วยงานราชการปรับปรุงองค์การอย่างรอบด้าน และอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้ง ๗ ด้าน (หมวด) ประกอบไปด้วย

- หมวด ๑ การนำองค์การ
- หมวด ๒ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์
- หมวด ๓ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- หมวด ๔ การวัดการวิเคราะห์การจัดการความรู้
- หมวด ๕ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล
- หมวด ๖ การจัดการกระบวนการ
- หมวด ๗ ผลลัพธ์การดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

- ๑) เพื่อยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของภาครัฐ ให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๒) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานสู่ระดับมาตรฐานสากล ๒๕๔๖

๓) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการประเมินตนเอง และเป็นบรรทัดฐานการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ

ประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ส่วนประชาชน ได้แก่ การส่งมอบคุณค่าที่ดีให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนของประเทศ

ส่วนราชการ ได้แก่ เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการและขีดความสามารถของส่วนราชการ การปรับปรุงและเกิดการเรียนรู้ของส่วนราชการ และบุคลากรทุกระดับในส่วนราชการมีการเรียนรู้และพัฒนา

การเปลี่ยนผ่านของประเทศไทย ก่อนจะมาเป็น ประเทศไทย ๔.๐

๑) Thailand ๑.๐ ไทยแลนด์ ๑.๐ คือ ยุคของเกษตรกรรม ขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของเกษตรกรรม ปลูกข้าว ทำไร่สวน เลี้ยงสัตว์ เพื่อนำผลผลิตไปขายเพื่อสร้างรายได้ และประกอบอาชีพ และระบบราชการ ๑.๐ มีการเริ่มต้นวางรากฐานโครงสร้างและระบบการบริหารราชการในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้ตั้งกรม กระทรวง สมัยรัชกาลที่ ๗ ได้เน้นการบริหารภายใต้คุณธรรม

๒) Thailand ๒.๐ ไทยแลนด์ ๒.๐ คือ ยุคอุตสาหกรรมเบา มีการนำเครื่องมือมาใช้ในการผลิตและมีการใช้แรงงานผลิตสินค้า เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องเขียน โดยระบบราชการ ๒.๐ เป็นระบบราชการเข้มแข็งเป็นแกนหลักในการพัฒนาประเทศ บริหารราชการตามหลักความชอบธรรมทางการเมือง ภายใต้หลักกฎหมายและหลักของเหตุผล

๓) Thailand ๓.๐ ไทยแลนด์ ๓.๐ คือ ยุคอุตสาหกรรมหนักและส่งออก มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ผลิตสินค้าที่มีความซับซ้อน ชิ้นส่วนยานยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ก๊าซธรรมชาติ ระบบราชการ ๓.๐ เป็นการเน้นประชาธิปไตยและการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เน้นหลักธรรมาภิบาลและเน้นการกระจายอำนาจมากขึ้น

๔) Thailand ๔.๐ ไทยแลนด์ ๔.๐ คือ ยุคที่เน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม โดยเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากทำมากได้น้อยเป็น ทำน้อย ได้มาก เพื่อให้ประเทศมีรายได้พึ่งพาตัวเองยกระดับสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยระบบราชการ ๔.๐ เน้นการเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจ และเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นเปิดกว้างและเชื่อมโยง ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีขีดสมรรถนะสูง

ระบบราชการ ๔.๐

ระบบราชการ ๔.๐ หมายถึง ระบบราชการที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงาน เพื่อพลิกโฉมให้เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจ และเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ความเป็นมาของราชการ ๔.๐

สาเหตุความจำเป็นของราชการ ๔.๐ มีอยู่ ๕ ประเด็น คือ

๑. Global Trend แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก

๒. Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓. ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔. รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ ข ด้านการบริหารราชการ

๕. โมเดล Thailand ๔.๐ ระบบราชการ ๔.๐

ระบบราชการ ๔.๐ ใน ๓ มิติ และปัจจัยสู่ความสำเร็จ

๑) การเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open & Connected)

- บุคคลภายนอกเข้าถึงข้อมูลได้
- แบ่งปันข้อมูล ตรวจสอบการทำงานได้
- เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและถ่ายโอนภารกิจ
- เชื่อมโยงการทำงานอย่างเป็นเอกภาพและสอดคล้องกัน
- ทำงานตามแนวระนาบมากกว่าแนวตั้ง

๒) ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric)

- ทำงานเชิงรุก มองไปข้างหน้า
- ใช้ข้อมูลและระบบตามความต้องการประชาชน
- ให้บริการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว
- สามารถใช้บริการได้ตลอดเวลา

๓) มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance)

- วิเคราะห์ความเสี่ยง ยืดหยุ่น ทันเวลา
- สร้างนวัตกรรม มีความคิดริเริ่ม ประยุกต์องค์ความรู้
- มีขีดสมรรถนะสูง ปรับตัวเข้าสู่สำนักงานสมัยใหม่
- มีความผูกพันต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม

โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ

๑) การสานพลังภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ (Collaboration)

- ยกกระตือรือร้นประสานงาน ร่วมงาน ไปสู่ การร่วมมือกัน
- วางแผนที่จะบรรลุเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรร่วมกัน รับความเสี่ยงและรับผิดชอบที่เกิดขึ้นร่วมกัน
- พัฒนาแก้ไขปัญหาประชาชน เป็นการบริหารกิจการในรูปแบบ “ประชารัฐ”

๒) การสร้างนวัตกรรม (Innovation)

-การพัฒนาบริการภาครัฐที่เกิดจากการใช้ความรู้ ทักษะประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและให้เกิดคุณค่าต่อสาธารณะ หรือประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม สามารถพัฒนาให้เป็นนโยบายใหม่ บริการใหม่ และกระบวนการใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่

๓) การปรับเข้าสู่ดิจิทัล (Digitalization)

- ผสานการทำงานร่วมกันของการจัดเก็บและประมวลผลแบบคลาวด์กับอุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อทำงานร่วมกัน

- ติดต่อเชื่อมโยงแบบเรียลไทม์ ในทุกเวลา และสถานที่
- วิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนเพื่อช่วยบริการตอบสนองต่อความต้องการประชาชนได้ทุกที่ทุก

เวลา ทุกช่องทางทุกอุปกรณ์

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐ โดยใช้เครื่องมือ PMQA ๔.๐

สำนักงาน กพร. ได้กำหนดระดับในการพัฒนาสู่ระบบราชการ ๔.๐ ออกเป็น ๓ ระดับ คือ

ระดับพื้นฐาน (Basic) ๓๐๐-๓๙๙ คะแนนเป็นการดำเนินการในเชิงตั้งรับปฏิบัติงานตามหน้าที่ระเบียบปฏิบัติ

ระดับก้าวหน้า (Advance) ๔๐๐-๔๖๙ คะแนน เป็นการดำเนินการในเชิงรุก คิดวิเคราะห์ก่อนปฏิบัติงาน มีการคาดเดาเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นล่วงหน้า ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมพัฒนาที่ดินได้รับการประเมินในระดับนี้ มีคะแนนอยู่ที่ ๔๑๐ คะแนน

ระดับพัฒนาจนเกิดผล (Significance) ๔๗๐-๕๐๐ คะแนนเป็นการดำเนินการที่มีประสิทธิผล มีนวัตกรรมคิดเป็นคิดเก่ง เชื่อมโยงและบูรณาการได้ มีประสิทธิผลและเกิดนวัตกรรม

เครื่องมือบริหารจัดการองค์กร Ldd Excellent Model

เป็นเครื่องมือที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับ PMQA จากโมเดล Ldd Excellent Model ทำให้ทราบถึงภารกิจหลักของกรมพัฒนาที่ดิน ที่เป็นหน่วยงานเดียวของประเทศ ที่มีฐานข้อมูลดินครอบคลุมทั้งประเทศ จากฐานข้อมูลทรัพยากรดินของประเทศไทย ทำให้ทราบสถานภาพทรัพยากรดิน การใช้ที่ดิน และปัญหาการใช้ทรัพยากรดิน จากการสำรวจและจัดทำแผนที่ดินและการใช้ที่ดินของประเทศไทย พบว่าประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด ประมาณ ๓๒๐.๖๗ ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เกษตรกรรม ประมาณ ๑๕๓.๑๘ ล้านไร่ กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการจัดทำข้อมูลดิน และแผนที่ดินซึ่งข้อมูลดังกล่าว ประกอบด้วย คำอธิบายหน่วยแผนที่ดิน สมบัติเคมี กายภาพของดิน เพื่อนำมาจัดชั้นความเหมาะสมของดิน จากข้อมูลดังกล่าว จะทำให้ทราบสภาพของดิน และปัญหาของดินในแต่ละพื้นที่ หลังจากนั้นจะสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำสภาพการใช้ที่ดิน ทำให้ทราบพื้นที่เพาะปลูกพืช ในพื้นที่ดินประเภทต่างๆ และนำมาทำเขตเหมาะสมสำหรับเพาะปลูกพืช

ขณะเดียวกันกรมพัฒนาที่ดินจะพัฒนาผลงานวิจัยและคิดค้นนวัตกรรม เพื่อนำมาสำหรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับดินประเภทต่างๆ จำแนกตามการบริหารจัดการพื้นที่ตามศักยภาพของพื้นที่เกษตรกรรม แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่

๑) ดินดีไม่มีข้อจำกัดในการผลิตพืช คิดค้นนวัตกรรมให้ดินมีการใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน และเพิ่มผลผลิตภาพทางการเกษตร

๒) ดินดีมีข้อจำกัดแต่คุ้มค่าต่อการลงทุน คิดค้นนวัตกรรมการปรับปรุงบำรุงดิน ให้ดินมีคุณภาพเหมาะสมการผลิตพืช

๓) ดินไม่เหมาะสมในการผลิตพืช ปรับเปลี่ยนการผลิตพืชให้เหมาะสมกับดิน

๔) ดินปัญหา คิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อจัดการดินปัญหา และการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ได้ทราบถึง ความหมายและความสำคัญของเครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA/PMQA ๔.๐) ระบบราชการ ๔.๐ เครื่องมือบริหารจัดการองค์กร Ldd Excellent Model

๒. นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ